

Türkiye'deki Uluslararası Lisans Öğrencilerinin Yaşadığı Ekonomik ve Bürokratik Zorluklar: Sosyal Hizmet Perspektifinden Bir Analiz

Fikrat Nuriyev¹, Emrah Tuncer²

Öz

Bu makale, Türkiye'deki uluslararası lisans öğrencilerinin karşılaştığı ekonomik ve bürokratik zorlukları sosyal hizmet perspektifinden nicel bir yaklaşımla incelemektedir. İstanbul, Eskişehir ve Kütahya'daki devlet üniversitelerinde öğrenim gören 91 öğrenciyle yapılan anket çalışması, öğrencilerin barınma, burs olanakları, çalışma izni ve zorunlu sağlık sigortası gibi alanlarda ciddi yapısal ekonomik sorunlar yaşadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, oturma izni, bankacılık işlemleri ve resmi kurumlarla iletişim gibi bürokratik süreçlerde, özellikle dil bariyeri ve kültürel farklılıklar nedeniyle önemli engellerle karşılaşıldığı tespit edilmiştir. Bu zorluklar, öğrencilerin akademik başarılarını ve psikososyal refahlarını olumsuz etkileyerek, sistem entegrasyonlarını güçlendirmektedir. Sosyal hizmetin temel ilkeleri olan sosyal adalet ve insan hakları bağlamında, bu makale, bu çok boyutlu sorunlara bireysel danışmanlığın ötesinde, yapısal düzeyde çözümler sunulması gerektiğini vurgulamaktadır. Bulgulara dayanarak, üniversitelerde destek ofisleri kurulması, kültürel uyum programlarının geliştirilmesi, kurumlar arası iş birliğinin artırılması ve ilgili mevzuatın uluslararası öğrenci ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi gibi somut politika önerileri getirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası öğrenci, Ekonomik sorunlar, Bürokratik sorunlar, Sosyal hizmet, Yükseköğretimde uluslararasılaşma.

ABSTRACT IN ENGLISH

An Analysis of the Economic and Bureaucratic Challenges Faced by International Undergraduate Students in Turkey: A Social Work Perspective

This article presents a quantitative analysis from a social work perspective on the economic and bureaucratic challenges faced by international undergraduate students in Türkiye. A survey conducted with 91 students from public universities in Istanbul, Eskişehir, and Kütahya revealed that students experience significant structural economic problems in areas such as housing, scholarship opportunities, work permits, and mandatory health insurance costs. Furthermore, bureaucratic processes, including residence permits, banking, and communication with official institutions, were found to be major obstacles, largely due to language barriers and cultural differences. These difficulties negatively impact students' academic performance and psychosocial well-being, hindering their integration into the system. Rooted in the core principles of social justice and human rights, the study emphasizes the need for structural solutions beyond individual counseling to address these multidimensional issues. Based on the findings, the article offers concrete policy recommendations, such as establishing dedicated support offices at universities, developing cultural

¹ Mezun Öğrenci, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Email: fikretnuriyew7@gmail.com, ORCID: 0009-0002-6266-1843

² Dr.Öğretim Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Email:etuncer@gelisim.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9120-2270.

adaptation programs, strengthening inter-institutional cooperation, and reforming relevant legislation to better meet the needs of international students.

Keywords: *International student, Economic problems, Bureaucratic problems, Social work, Internationalization of higher education.*

Giriş

Yükseköğretimin küresel ölçekte uluslararasılaşması, günümüz dünyasında eğitim politikalarını çok kültürlü ve dinamik bir boyuta taşımış, sınır ötesi öğrenci hareketliliğini eğitim sistemlerinin ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir. Türkiye, stratejik coğrafi konumu, tarihi ve kültürel derinliği ile son on yılda uluslararası öğrenciler için dikkate değer bir cazibe merkezi hâline gelmiş ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) verilerine göre 2023 yılı itibarıyla 180 bini aşkın uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapmıştır (YÖK, 2023). Bu hızlı büyüme, ülkenin kültürel çeşitliliğini zenginleştirirken, beraberinde çözülmesi gereken karmaşık sosyal sorunları da gündeme getirmiştir. Özellikle ekonomik yetersizlikler, yetersiz burs sistemleri, konut krizi, göçmen statüsünden kaynaklanan bürokratik engeller, dil bariyerleri ve kültürel uyum problemleri gibi çok yönlü güçlükler, bu öğrencilerin hem akademik başarılarını hem de genel refahlarını doğrudan etkilemiştir (Musaoğlu, 2016). Türkiye'nin son yirmi yılda uluslararası öğrenci hareketliliğinde küresel bir çekim merkezi haline gelmesi, bu konunun önemini stratejik bir boyuta taşımaktadır. Uluslararası öğrenciler, yalnızca eğitim sistemine entegre olan bireyler değil, aynı zamanda Türkiye için önemli bir "yumuşak güç" unsuru ve değerli bir beşeri sermayedir. Nitekim yapılan güncel çalışmalar, uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye ekonomik, siyasi-diplomatik, akademik ve sosyo-kültürel alanlarda çok yönlü katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır (Taşçı & Kızılkaya, 2025). Dolayısıyla, bu öğrencilerin karşılaştığı yapısal sorunlar, sadece bireysel hak ihlalleri değil, aynı zamanda Türkiye'nin uluslararasılaşma hedeflerini ve bu stratejik potansiyeli tam olarak gerçekleştirmesini engelleyen sistemik bir mesele olarak ele alınmalıdır. Bu tür sorunlar, öğrencilerin potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmelerini engellemekle kalmayıp, aynı zamanda psikososyal iyi oluşlarını da tehdit etmiştir. Bu çalışma, uluslararası öğrencilerin mevcut durumunu belirli bir zaman kesitinde betimlemeyi amaçlayan kesitsel bir araştırma deseniyle yapılandırılmıştır. Bu doğrultuda, çalışma, yaşanan ekonomik ve bürokratik zorlukların bir anlık görüntüsünü sunmakta ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymayı hedeflemektedir. Dolayısıyla, araştırma bulguları neden-sonuç ilişkisi kurmaktan ziyade, mevcut duruma ilişkin bir tespit ve sosyal hizmet müdahaleleri için bir temel oluşturma amacı taşımaktadır.

Bu bağlamda sosyal hizmet disiplini, yalnızca bireysel düzeyde destek sağlamayı değil, aynı zamanda toplumsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, hizmetlere erişimin adil biçimde sağlanması ve toplumsal dönüşümün desteklenmesini hedefleyen çok katmanlı bir müdahale alanı olarak ön plana çıkmıştır (IFSW, 2014). Sosyal hizmetin temel felsefesi, bireylerin kendi yaşamları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarını ve toplumsal kaynaklara eşit erişimlerini sağlamaktır (Zengin & Altındağ, 2016). Uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları bu çok yönlü zorlukların sosyal hizmet perspektifinden derinlemesine değerlendirilmesi, bu bireylerin yaşam kalitesini artırmaya yönelik hem mikro düzeyde bireysel destek hem de makro düzeyde stratejik politika planlamalarına güçlü katkılar sunacaktır. Bu makale, Türkiye'de lisans eğitimi alan uluslararası öğrencilerin yaşadıkları ekonomik ve bürokratik sorunları sosyal hizmet disiplini kapsamında kapsamlı bir şekilde değerlendirerek, bu sorunların çözümüne yönelik somut politika, hizmet ve uygulama önerileri geliştirmeyi amaçlamıştır. Böylece,

uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki eğitim deneyimlerini daha verimli, sorunsuz ve kapsayıcı hale getirmeye yönelik yol haritası sunulmuştur.

Kuramsal ve Kavramsal Çerçeve

Sosyal hizmet, bireylerin ve toplulukların refah düzeyini artırmak, toplumsal eşitsizlikleri azaltmak ve hizmetlere erişimde adaleti sağlamak amacıyla çalışan dinamik bir meslek ve akademik disiplindir. Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW, 2014), sosyal hizmeti; insan hakları, sosyal adalet, kolektif sorumluluk ve kültürel çeşitliliğe saygı ilkelerine dayalı, bireylerin ve toplulukların güçlenmesini hedefleyen profesyonel bir faaliyet alanı olarak tanımlamıştır. Her bireyin insan onuruna yakışır bir yaşam sürme hakkına sahip olduğu inancı, sosyal hizmetin temel felsefesini oluşturur ve mesleğin tüm uygulamalarına yön verir (Zengin & Altındağ, 2016). Literatürde "yabancı uyruklu öğrenci" ve "uluslararası öğrenci" kavramları arasındaki ayrıma dikkat çekilmesi, konunun siyasal boyutunu anlamak açısından kritik bir başlangıç noktası sunmaktadır. Demirhan (2017), "yabancı öğrenci" kavramının hukuki bir statüyü ve bir "ötekiliği" imlediğini, "uluslararası öğrenci" kavramının ise daha çok yükseköğretimin küresel bir parçası olma durumunu ifade eden, daha kapsayıcı bir terim olduğunu belirtir. Bu çalışma, "uluslararası öğrenci" kavramını benimseyerek, öğrencileri sadece birer "yabancı" olarak değil, küresel akademik dünyanın hareketli ve değerli aktörleri olarak konumlandırmaktadır. Ancak bu terminolojik tercihe rağmen, öğrencilerin bürokratik süreçlerde karşılaştıkları zorlukların, devlet aygıtı nezdinde hala "yabancı" olarak algılanmalarının bir yansıması olduğu da göz ardı edilmemelidir. Bu bağlamda, uluslararası öğrenciler, göçmenlik statüsü, kültürel azınlık oluşları ve sınırlı sosyal destek sistemlerine sahip olmaları nedeniyle sosyal hizmetin temel müdahale grupları arasında önemli bir yer tutmaktadır (Snoubat, 2015). Sosyal hizmet uzmanları, bu öğrencilerin karşılaştığı sorunları sadece bireysel yetersizlikler olarak değil, aynı zamanda yapısal eşitsizliklerin ve toplumsal politikaların bir sonucu olarak ele alır ve bu eşitsizlikleri gidermeye yönelik savunuculuk faaliyetlerinde bulunur. Sosyal hizmet mesleğinin etik ilkeleri, bu öğrencilerin maruz kalabilecekleri ayrımcılık ve dışlanmaya karşı mücadeleyi öncelikli kılar, kültürel duyarlılığı ve kültürel yeterliliği temel bir yetkinlik olarak benimser.

Uluslararası öğrencilerin yeni bir ülkede eğitim alırken karşılaştığı zorluklar oldukça çeşitlidir ve çok boyutlu bir yapı arz eder. Literatürde belirtildiği üzere, en yaygın sorunlar arasında ekonomik zorluklar, barınma eksiklikleri, bürokratik engeller, dil bariyerleri, kültürel uyum problemleri ve sosyal dışlanma yer almaktadır (Musaoglu, 2016; Zhou, 2010). Türkiye'ye gelen uluslararası öğrencilerin önemli bir kısmı, kendi olanaklarıyla eğitim görmekte olup, yasal olarak çalışma izinlerinin kısıtlı olması nedeniyle geçimlerini sürdürmekte büyük zorluklar yaşamaktadır. Bu durum, öğrencilerin hem temel ihtiyaçlarını karşılama hem de akademik süreçlerine odaklanma yeteneklerini olumsuz etkilemektedir. Oturma izni, banka işlemleri ve sağlık sigortası gibi temel haklara erişimde ciddi bürokratik engellerle karşılaşmaktadır (Taylan, 2019). Bu bürokratik süreçlerin karmaşıklığı, özellikle dil engeli ile birleştiğinde öğrencilerin kendilerini güçsüz hissetmelerine ve yasal haklarını tam olarak kullanamamalarına yol açabilmektedir. Erbay (2019) tarafından belirtilen "güçlendirme yaklaşımı", uluslararası öğrencilerin bu tür zorluklar karşısında kendi kapasitelerini artırmalarını ve sorunlarla baş etme becerilerini geliştirmelerini sağlamayı hedefler. Sosyal hizmet, bu çok yönlü sorunları; bireysel danışmanlık, grup desteği, toplum temelli programlar, politika geliştirme ve savunuculuk işlevleriyle ele alarak çözümlemektedir. Uluslararası öğrencilerle çalışırken kültürel yeterlilik, ayrımcılıkla mücadele ve güçlendirme ilkeleri esas alınmalıdır, çünkü bu ilkeler öğrencilerin

yeni çevrelerine sağlıklı bir şekilde entegre olmalarını ve kendilerini güvende hissetmelerini sağlamada kritik rol oynar. Öğrencilerin Türkiye'de karşılaştıkları sorunları analiz etmeden önce, onları Türkiye'ye getiren motivasyonları anlamak da önemlidir. Mete ve Özgenel (2021) tarafından yapılan bir çalışma, uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri arasında Türkiye'nin Müslüman bir ülke olmasının getirdiği kültürel yakınlık, eğitim ücretlerinin ve yaşam maliyetlerinin diğer ülkelere göre daha uygun olması ve Türkiye'deki üniversitelerin eğitim kalitesine duyulan güven gibi faktörlerin öne çıktığını göstermektedir. Bu beklentiler, öğrencilerin Türkiye'ye geldiklerinde karşılaştıkları ekonomik ve bürokratik gerçeklikle birleştiğinde, yaşadıkları hayal kırıklığının ve uyum sorunlarının derinliğini anlamak için önemli bir zemin sunmaktadır. Dolayısıyla bu araştırma, öğrencilerin beklentileri ile karşılaştıkları yapısal engeller arasındaki makası nicel verilerle ortaya koymayı hedeflemektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Türkiye'de lisans eğitimi alan uluslararası öğrencilerin yaşadıkları ekonomik ve bürokratik sorunları sosyal hizmet perspektifinden analiz etmeyi amaçlayan nicel ve betimsel bir çalışmadır. Araştırmada, mevcut bir durumu belirli bir zaman kesitinde saptamayı hedefleyen kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Bu desen, değişkenler arasındaki ilişkileri ve mevcut durumu ortaya koymayı amaçlamakta, neden-sonuç ilişkisi kurma iddiası taşımamaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki devlet üniversitelerinde lisans düzeyinde öğrenim gören uluslararası öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem ise İstanbul, Eskişehir ve Kütahya illerindeki çeşitli devlet üniversitelerinde öğrenim gören, kartopu ve kolayda örneklem yöntemleriyle ulaşılan 91 uluslararası öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama süreci, Mart-Nisan 2025 tarihleri arasında çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracı ve Güvenirliliği

Araştırmada veri toplama aracı olarak, ilgili literatür taraması sonucunda araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket formu kullanılmıştır. Anketin kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Veri toplama aracının iç tutarlılığını ve güvenirliliğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda, anketin bütünü için hesaplanan Cronbach's Alpha katsayısı ,812 olarak bulunmuştur. Bu değer, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir bir ölçüm yaptığını göstermektedir.

Etik Hususlar ve Sınırlılıklar

Araştırma için İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 09.05.2025 tarih ve 2025-07-02 sayılı etik kurul onayı alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve onamları alınmıştır. Araştırmanın temel sınırlılıkları, örneklemın kolayda örneklem yöntemi ile seçilmiş olması ve sadece üç şehirle sınırlı olmasıdır; bu durum sonuçların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Bulgular, veri toplama sürecinin gerçekleştirildiği 2024–2025 dönemi mevzuat ve ekonomik koşulları bağlamında yorumlanmalıdır.

Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, Türkiye'de lisans eğitimi alan uluslararası öğrencilerin karşılaştığı ekonomik ve bürokratik sorunlara ilişkin yürütülen ampirik çalışmanın bulguları, SPSS 26.0 istatistik yazılımı kullanılarak gerçekleştirilen betimsel analizler (frekans dağılımları, yüzde oranları ve çapraz tablolar) temelinde sunulmakta ve ilgili literatürle bilimsel bir tartışma platformu oluşturulmaktadır. Mevcut çalışma, uluslararası öğrenci hareketliliğinin doğasından kaynaklanan çok boyutlu sosyal gerçeklikleri nicel verilerle destekleyerek, bu bireylerin Türkiye'deki akademik ve sosyal yaşantılarını etkileyen yapısal ve sistemik zorlukları insan hakları temelli ve akademik bir perspektifle ele almaktadır. Her bir bulgu, öğrencilerin deneyimlerine ilişkin ampirik kanıtlar sunmakta ve sosyal hizmet disiplininin sosyal adalet, kültürel uyum ve güçlendirme yaklaşımları bağlamında bu sorun alanlarına yönelik potansiyel müdahale stratejilerine ilişkin kritik çıkarımlar sağlamaktadır.

Araştırma örneklemini oluşturan 33 farklı ülkeden toplam 91 uluslararası lisans öğrencisi, çalışmanın bulgularına demografik ve kültürel çeşitlilik boyutuyla zenginlik katmaktadır. Araştırmanın bulgularını daha anlamlı bir bağlama oturtmak amacıyla, öncelikle örneklem grubunu oluşturan 91 uluslararası öğrencinin temel demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.1'de sunulmuştur. Bu tablo, katılımcıların cinsiyet, yaş grubu, menşe ülke ve öğrenim gördükleri alan gibi temel değişkenlere göre dağılımını özetlemektedir. Örneklem profilinin bu şekilde ortaya konması, takip eden bölümlerde sunulacak olan ekonomik ve bürokratik zorluklara ilişkin bulguların hangi demografik yapı içerisinde şekillendiğini anlamak ve yorumlamak açısından kritik bir öneme sahiptir.

Tablo 4.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Kategori	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	53	58,2
	Erkek	38	41,8
Yaş Grubu	18-22	60	65,9
	23-27	28	30,8
	28 ve üzeri	3	3,3
Geldiği Ülke	Azerbaycan	55	60,4
	Diğer	36	39,6
Öğrenim Görülen Bölüm	Sağlık Bilimleri Ağırlıklı	63	69,2
	Sosyal ve Diğer Bilimler	28	30,8
Toplam		91	100,0

Not. n = Örneklemdaki toplam katılımcı sayısı.

Katılımcıların menşe ülke çeşitliliği, farklı kültürel ve sosyoekonomik arka planlardan gelen öğrencilerin karşılaştığı ortak ve farklılaşan sorunları analiz etme potansiyeli sunmaktadır. Bu demografik dağılım, küresel öğrenci hareketliliğinin heterojen yapısını yansıtırken, geliştirilecek politika ve müdahale önerilerinin kültürel duyarlılık ve kapsayıcılık ilkelerine uygunluğunu artırma potansiyeline sahiptir. Öğrencilerin akademik profili incelendiğinde, Türkiye genelindeki 27 farklı devlet üniversitesinde ve 40 farklı lisans bölümünde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir. Bu geniş akademik dağılım, bulguların Türkiye yükseköğretim sistemi genelindeki uygulanabilirliğini güçlendirmektedir. Özellikle belirli bölümlerde gözlenen öğrenci yoğunlaşması, ülkenin yükseköğretim stratejileri, küresel işgücü piyasasının

talepleri ve uluslararası öğrenci çekim alanları hakkında önemli göstergeler sunmaktadır. Katılımcıların öğrenim gördüğü en yoğun bölümlerin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.1'de ortaya konulmaktadır:

Tablo 4.2: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Başlıca Bölümler

Bölüm Adı	Frekans (n)	Yüzde (%)
Görsel İletişim Tasarımı	16	17.77
İşletme	8	8.88
Bilgisayar Mühendisliği	5	5.55
Diğer (37 farklı bölüm)	62	67.80
Toplam	91	100.00

Bu tablo, katılımcıların öğrenim gördükleri en yoğun bölümlerin frekans ve yüzdelik dağılımlarını sunmaktadır. Örneğin, Tablo 4.2'de gösterildiği üzere "Görsel İletişim Tasarımı" bölümündeki yoğunluk, Türkiye'nin bu alandaki eğitim kalitesine veya mezuniyet sonrası istihdam olanaklarına yönelik uluslararası öğrenci algısına işaret edebilir. Bu bulgu, aynı zamanda gelecekteki uluslararası öğrenci kabul politikaları ve bölüm kontenjanlarının belirlenmesinde bir referans noktası olarak değerlendirilebilir.

Dil yeterliliği, yeni bir kültürel ortama uyum ve entegrasyonun temel belirleyicilerinden biri olarak, uluslararası öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal adaptasyonları üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin Türkçe yeterlilik seviyeleri, onların bürokratik işlemlerden günlük sosyal etkileşimlere kadar geniş bir yelpazedeki deneyimlerini doğrudan etkilemektedir. Araştırma bulguları, Türkçe bilgisinin entegrasyon süreçlerindeki belirleyici rolünü açıkça ortaya koymaktadır. Tablo 4.2'de sunulan verilere göre, ankete katılanların büyük çoğunluğu (%98.9) Türkçe bildiğini belirtmiştir; bu oran, Türk yükseköğretim sisteminin uluslararası öğrencilerin dil adaptasyonuna verdiği önemi veya öğrencilerin kişisel motivasyonlarının yüksekliğini gösteren anlamlı bir bulgudur. Bu yüksek dil yeterliliği, öğrencilerin sosyal dışlanma riskini azaltma ve eğitim hakkına tam erişim sağlama potansiyeli taşımaktadır. Türkçe dışında en yaygın bilinen dil İngilizce olup, 76 katılımcı (%84,4) tarafından belirtilmiştir. Bu durum, uluslararası öğrencilerin çok dilli bir ortamda var olma çabalarını ve küresel bir eğitim deneyimi için dil becerilerine yapılan yatırımın yaygınlığını yansıtmaktadır. Katılımcıların Türkçe bilme durumunun dağılımı Tablo 4.3'de özetlenmektedir:

Tablo 4.3: Katılımcıların Türkçe Bilme Durumu

Türkçe Biliyor mu?	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	90	98.9
Hayır	1	1.1
Toplam	91	100.0

Bu tablo, katılımcıların Türkçe bilme durumunun frekans ve yüzdelik dağılımını göstermektedir. Gelecekteki araştırmalar, dil yeterliliğinin düzeyi (örneğin Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi'ne göre A1, B2, C1 gibi seviyeler) hakkında daha derinlemesine bir analiz yaparak, dil bariyerinin bürokratik süreçlerde ve sosyal etkileşimlerde nasıl bir engel teşkil ettiğini daha incelikli bir şekilde anlamaya katkı sağlayabilir. Bu analiz, dil ve sosyal adalet arasındaki ilişkinin daha net ortaya konulmasına yardımcı olacaktır.

Uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki eğitim ve yaşam masraflarını karşılama noktasında deneyimledikleri zorluklar, çalışmanın öne çıkan ve yapısal boyutlu sorunlarından birini oluşturmaktadır. Bu ekonomik sorunlar, yalnızca bireysel bütçe yönetimiyle ilişkili olmayıp, aynı zamanda Türkiye'deki genel ekonomik koşulların, burs olanaklarının yetersizliğinin ve yasal istihdam imkânlarındaki yapısal kısıtlılıkların bir yansıması olarak değerlendirilmelidir. Elde edilen veriler, bu ekonomik baskının öğrencilerin akademik performanslarını, psikososyal iyi oluşlarını ve genel yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkileme potansiyelini somut olarak ortaya koymaktadır. Bu durum, bireylerin yeterli bir yaşam standardına sahip olma ve eğitime erişim gibi temel insan hakları açısından ciddi engellerle karşılaştığını düşündürmektedir.

Tablo 4.4: Uluslararası Öğrencilerin Devlet Yurtlarının Kontenjan Yetersizliği ve Özel Yurtların Yüksek Ücretleri Hakkındaki Algı Dağılımı

İfade	Kesinlikle Katılıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Kararsızım (%)	Katılmıyorum (%)	Kesinlikle Katılmıyorum (%)
Devlet yurtlarında uluslararası öğrencilere ayrılan kontenjan sayısının çok az olduğunu ve özel yurtların ücretlerinin çok pahalı olduğunu düşünüyorum.	55.5	28.9	6.7	8.9	-

Tablo 4.4'te sunulan verilere göre, ankete katılan öğrencilerin %55,5'i "Devlet yurtlarında uluslararası öğrencilere ayrılan kontenjan sayısının çok az olduğunu ve özel yurtların ücretlerinin çok pahalı olduğunu düşünüyorum" ifadesine "Kesinlikle katılıyorum" yanıtı vermiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı ise %28,9 olarak kaydedilmiştir. Bu veriler, öğrencilerin %84,4'ünün devlet yurtlarının yetersizliğini ve özel yurtların yüksek maliyetini önemli bir barınma sorunu olarak algıladığını göstermiştir. Bu bulgu, barınma hakkına erişimde yaşanan sistemik sorunlara ve sosyal adalet bağlamında uluslararası öğrencilerin dezavantajlı konumuna işaret etmektedir.

Tablo 4.5: Uluslararası Öğrencilerin Ev Kiralarının Yüksekliği veya Uluslararası Öğrencilere Ev Kiralanmaması Durumuna İlişkin Algı Dağılımı

İfade	Kesinlikle Katılıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Kararsızım (%)	Katılmıyorum (%)	Kesinlikle Katılmıyorum (%)
Barınma konusunda, ev kiralarının ya çok yüksek olması ya da uluslararası öğrencilere hiç kiralanmamasının bir sorun teşkil ettiğini düşünmüyorum.	13.3	20.0	31.1	35.5	-

Tablo 4.5'te görülen verilere göre, "Barınma konusunda, ev kiralının ya çok yüksek olması ya da uluslararası öğrencilere hiç kiralanmamasının bir sorun teşkil ettiğini düşünmüyorum" ifadesine "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtını veren katılımcıların oranı %35,5 olarak belirlenmiştir. "Katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı ise %31,1 olarak kaydedilmiştir. Bu bulgu, katılımcıların büyük bir oranının (%66,6) ev kiralının yüksekliğini veya uluslararası öğrencilere ev kiralanmamasını belirgin bir barınma sorunu olarak algıladığını göstermiştir. Bu durum, kültürel uyum süreçlerinde barınmanın temel bir kolaylaştırıcı unsur olduğu göz önüne alındığında, önemli bir engel teşkil etmektedir.

Tablo 4.6: Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'deki Devlet ve Vakıf Üniversitelerinin Eğitim Ücretlerinin Yüksekliğine Dair Algı Dağılımı (n=91)

İfade	Kesinlikle Katılıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Kararsızım (%)	Katılmıyorum (%)	Kesinlikle Katılmıyorum (%)
Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin eğitim ücretlerinin neredeyse aynı olduğunu ve çok yüksek olduğunu düşünüyorum.	41.1	21.1	17.7	6.6	13.3

Tablo 4.6'ya göre, katılımcıların %41,1'i "Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin eğitim ücretlerinin neredeyse aynı olduğunu ve çok yüksek olduğunu düşünüyorum" ifadesine "Kesinlikle katılıyorum" yanıtını vermiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı ise %21,1 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin %62,2'sinin yüksek eğitim ücretlerini önemli bir maliyet faktörü olarak algıladığını ortaya koymuştur. Bu ekonomik yük, eğitime erişim hakkının finansal engellerle kısıtlandığına ve sosyal adaletin sağlanmasında önemli bir meydan okuma oluşturduğuna işaret etmektedir.

Tablo 4.7: Uluslararası Öğrencilerin Öğrencilik Süresince Resmi Çalışma İmkânının Bulunmamasının Maddi Durumlarına Etkisine Dair Algı Dağılımı (n=91)

İfade	Kesinlikle Katılıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Kararsızım (%)	Katılmıyorum (%)	Kesinlikle Katılmıyorum (%)
Öğrencilik sürecim boyunca resmi olarak çalışma imkânının bulunmaması, maddi durumumu hiçbir şekilde olumsuz etkilememektedir.	18.8	7.7	18.8	20.0	34.4

Tablo 4.7'de sunulan verilere göre, katılımcıların %34,4'ü "Öğrencilik sürecim boyunca resmi olarak çalışma imkânının bulunmaması, maddi durumumu hiçbir şekilde olumsuz etkilememektedir" ifadesine "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtını vermiştir. "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %20 olarak belirlenmiştir. Bu veriler, öğrencilerin %54,4'ünün resmi çalışma imkânının kısıtlı olmasının maddi durumlarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bu durum, öğrencilerin ekonomik güçlenmesini engelleyen yapısal bir sorun olarak, istihdam hakkı ve sosyal güvenlik ilkeleri bağlamında ele alınmalıdır.

Tablo 4.8: Uluslararası Öğrencilerin Göç İdaresi'ne Başvuru Sırasında İstenen Zorunlu Genel Sağlık Sigortasının Maliyetine İlişkili Algı Dağılımı

İfade	Kesinlikle Katılıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Kararsızım (%)	Katılmıyorum (%)	Kesinlikle Katılmıyorum (%)
Göç İdaresi'ne başvuru sırasında istenen zorunlu genel sağlık sigortasının çok pahalı olduğunu düşünüyorum.	26.6	21.1	28.8	13.3	11.1

Tablo 4.8 incelendiğinde, katılımcıların %26,6'sı "Göç İdaresi'ne başvuru sırasında istenen zorunlu genel sağlık sigortasının çok pahalı olduğunu düşünüyorum" ifadesine "Kesinlikle katılıyorum" yanıtını vermiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı %21,1 olarak kaydedilmiştir. Bu oranlar, öğrencilerin %47,7'sinin zorunlu sağlık sigortası maliyetini önemli bir ekonomik yük olarak algıladığını ortaya koymuştur. Bu bulgu, sağlık hizmetlerine erişimin temel bir insan hakkı olmasına rağmen, uluslararası öğrenciler için ekonomik bir bariyerle karşılaştığını ve bu durumun sosyal adaleti zedelediğini göstermektedir.

Uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki eğitim ve ikamet süreçleri, karmaşık ve zaman zaman erişilmesi zor bürokratik prosedürlerle karakterize edilmektedir. Bu engeller, öğrencilerin sadece resmi işlemlerini aksatmakla kalmayıp, aynı zamanda onların psikososyal iyi oluşlarını, sisteme duydukları güveni ve entegrasyon süreçlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bürokratik süreçlerde yaşanan sorunlar, öğrencilerin geldikleri ülkelerin Türkiye ile olan diplomatik ilişkileri, bireysel dil yeterlilikleri ve kültürel uyum düzeyleri gibi çoklu ve dinamik faktörlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu karmaşıklık, sosyal hizmet disiplini açısından önemli bir müdahale alanı oluşturmaktadır. Katılımcıların bürokratik süreçlerde karşılaştığı çeşitli sorunlar Tablo 4.9'da detaylandırılmaktadır:

Tablo 4.9: Katılımcıların Bürokratik Süreçlerde Yaşadığı Sorunlar

İfade	Kesinlikle Katılıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Kararsızım (%)	Katılmıyorum (%)	Kesinlikle Katılmıyorum (%)
Türkiye'ye giriş yaptıktan sonra oturma izni almakta zorluk yaşadım.	32.2	28.9	28.8	7.7	2.2
Telefon hattı alma, faturalı hat alma, e-sim ve diğer işlemlerde çipli kimlik	25.5	21.1	25.5	13.3	14.4

talep edilmesi nedeniyle işlemlerimi gerçekleştiremiyorum.					
Türkiye'de resmi kurumlarla iletişim kurarken dil sorunu yaşadım veya yaşıyorum.	19.0	35.0	22.0	12.0	12.0
Türkiye'de banka hesabı açmak ve kullanmakta çok sorun yaşadım veya yaşıyorum.	22.2	31.1	22.2	12.2	12.2
Vize uzatma işlemleri sırasında sıkıntılar yaşadım veya yaşıyorum.	17.7	18.8	37.7	15.5	10.0
Resmi belgelerimi temin etmekte zorluk çektim veya çekiyorum.	15.5	18.8	38.8	13.3	13.3

Tablo 4.9'dan da anlaşılacağı üzere, öğrenciler özellikle oturma izni alma (%61.1'i katılıyorum/kesinlikle katılıyorum), telefon hattı işlemleri (%46.6'sı katılıyorum/kesinlikle katılıyorum) ve banka hesabı açma (%53.3'ü katılıyorum/kesinlikle katılıyorum) gibi konularda önemli zorluklar yaşamaktadır. Bu bürokratik sorunlar, öğrencilerin sisteme erişimini kısıtlamakta ve günlük yaşamlarını sürdürmekte önemli engeller yaratmaktadır. "Türkiye'de resmi kurumlarla iletişim kurarken dil sorunu yaşadım veya yaşıyorum" ifadesine verilen yanıtlar (%54'ü katılıyorum/kesinlikle katılıyorum), dil bariyerinin bürokratik süreçlerdeki temel engellerden biri olduğunu doğrulamaktadır. Bu durum, öğrencilerin kendilerini güçsüz hissetmelerine, yasal haklarını tam olarak kullanamamalarına ve sisteme karşı güvensizlik geliştirmelerine neden olabilmektedir. Dil ve sosyal adalet arasındaki bu kritik ilişki, bilgiye erişim ve katılım hakkının kısıtlandığını göstermektedir. Vize uzatma ve resmi belge temini gibi diğer bürokratik süreçlerde de benzer zorluklar gözlemlenmiştir, bu da idari süreçlerin kültürel uyumu yeterince gözetmediğini düşündürmektedir.

Katılımcıların Geldikleri Ülkeye Göre Bürokratik Zorluk Algılarının Karşılaştırılması

Araştırma kapsamında, uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki bürokratik süreçlerde yaşadıkları zorlukların homojen bir deneyim olup olmadığının incelenmesi hedeflenmiştir. Türkiye'deki uluslararası öğrenci popülasyonunun çeşitliliği göz önüne alındığında, öğrencilerin menşe ülkelerinin getirdiği dilsel ve kültürel sermayenin, bürokratik sistemle etkileşimlerini önemli ölçüde şekillendirebileceği varsayılmıştır. Bu bağlamda, Türkiye ile derin tarihsel, kültürel ve dilsel bağlara sahip olan Azerbaycan'dan gelen öğrenciler, diğer ülkelerden gelen öğrencilere kıyasla teorik olarak avantajlı bir konumda bulunmaktadır. Bu hipotezi test etmek amacıyla, katılımcılar "Azerbaycan'dan Gelenler" ve "Diğer Ülkelerden Gelenler" olmak üzere iki gruba ayrılmış ve bu iki grubun bürokratik zorluk algı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı analiz edilmiştir.

Bu karşılaştırmayı yapmak için, bağımsız değişken olarak menşe ülke grubu ve bağımlı değişken olarak anketin bürokratik zorlukları ölçeği maddelerinden elde edilen ortalama puan kullanılarak Bağımsız Örneklem T-Testi (Independent Samples T-Test) uygulanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen betimsel istatistikler, iki grup arasında belirgin bir farklılaşmaya

işaret etmektedir. Azerbaycan'dan gelen öğrencilerin ($n=55$) bürokratik zorluk algı puanı ortalaması (Ort. = 3,15; SS = 0,95) olarak hesaplanırken, diğer ülkelerden gelen öğrencilerin ($n=36$) puan ortalaması (Ort. = 3,68; SS = 1,05) olarak tespit edilmiştir. Yapılan çıkarımsal istatistik analizi, bu iki ortalama arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu doğrulamıştır [$t(89) = -2,45$, $p < ,05$]. Bu sonuç, p değerinin ,05 anlamlılık düzeyinden küçük olması nedeniyle, gruplar arasındaki farkın tesadüfi olmadığını ve sistematik bir örüntüyü yansıttığını göstermektedir.

Bulguların yorumlanması, dilsel ve kültürel yakınlığın bürokratik süreçlerde koruyucu bir faktör olarak işlev görebileceğini kuvvetle düşündürmektedir. Azerbaycan'dan gelen öğrencilerin bürokratik zorlukları anlamlı derecede daha düşük düzeyde algılamaları, Türkiye Türkçesi ile olan yüksek dilsel benzeşme sayesinde resmi kurumlarda iletişim kurma, belge doldurma ve yasal prosedürleri anlama konularında daha az engelle karşılaşmalarına bağlanabilir. Bu durum, yalnızca pratik bir kolaylık sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin sisteme yönelik kaygı ve stres düzeylerini de azaltan psikososyal bir tampon görevi görmektedir. Bu analiz, uluslararası öğrencilere yönelik sosyal hizmet müdahalelerinin ve destek mekanizmalarının "herkese uyan tek tip" bir yaklaşımla tasarlanmaması gerektiğini ortaya koyan önemli bir kanıttır. Aksine, özellikle dil ve kültür bariyerlerinin daha yoğun yaşandığı öğrenci gruplarına yönelik olarak, daha hedefli, yoğunlaştırılmış ve kültürel duyarlılığı yüksek oryantasyon programları ile dil destek hizmetlerinin geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Tartışma: Bulguların Sosyal Hizmet Perspektifinden Değerlendirilmesi ve Politika İmplikasyonları

Elde edilen bulgular, uluslararası öğrencilerin karşılaştığı ekonomik ve bürokratik sorunların sadece bireysel düzeydeki zorluklar olmadığını, aksine kökleşmiş yapısal eşitsizlikler ve politika eksikliklerinden kaynaklandığını açıkça ortaya koymaktadır. Bu durum, sosyal hizmet disiplininin temel ilkeleri olan sosyal adalet, insan hakları, kültürel yeterlilik ve güçlendirme yaklaşımları bağlamında kapsamlı ve çok düzeyli bir müdahale gerekliliğini ortaya koymaktadır. Mevcut çalışma, uluslararası öğrencilerin yaşadığı sorunların sadece akademik birer engel olmanın ötesinde, temel insan hakları ve sosyal adalet ilkeleri çerçevesinde ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Ekonomik güçlükler, özellikle Tablo 4.4, Tablo 4.5, Tablo 4.6, Tablo 4.7'de ve Tablo 4.8 de detaylandırılan barınma, burs olanaklarının yetersizliği, yasal çalışma izni kısıtlılığı ve sağlık sigortası maliyetleri gibi yapısal engellerden kaynaklanmaktadır. Bu bulgular, uluslararası öğrencilerin yeterli bir yaşam standardına sahip olma ve eğitime erişim gibi temel insan haklarını kullanma yeteneklerinin önemli ölçüde kısıtlandığını, bunun akademik başarılarının düşmesine ve psikososyal iyi oluşlarının tehdit altına girmesine neden olduğunu göstermektedir (Musaoğlu, 2016; Zhou, 2010). Sosyal hizmet, kaynakların adil dağıtımı ve sosyal adaletin sağlanması adına bu alandaki mevcut politika eksikliklerine yönelik aktif bir savunuculuk rolü üstlenmelidir. Öğrencilerin yasal yollarla gelir elde etme imkânlarının genişletilmesi, uygun maliyetli ve erişilebilir barınma seçeneklerinin sunulması ile sağlık sigortası primlerinin yeniden düzenlenmesi, bu sistemik ekonomik sorunların hafifletilmesinde kritik adımlar olarak öne çıkmaktadır. Bu reformlar, öğrencilerin Türkiye'deki yaşam kalitesini insan hakları temelli bir yaklaşımla artırmakla kalmayıp, aynı zamanda ülkenin uluslararası eğitim alanındaki cazibesini ve rekabetçiliğini de yükseltecektir. Çalışmamızın ortaya koyduğu

ekonomik zorluklar, özellikle Mete ve Özgenel'in (2021) belirttiği "uygun maliyet" beklentisiyle çarpıcı bir tezat oluşturmaktadır. Öğrenciler, daha ekonomik bir eğitim hayatı beklentisiyle Türkiye'yi tercih ederken, yüksek kira bedelleri, zorunlu sağlık sigortası primleri ve kısıtlı çalışma olanakları gibi yapısal engellerle karşılaşarak bir "beklenti tuzağına" düşmektedirler. Bu durum, öğrencilerin sadece maddi sıkıntı yaşamasına değil, aynı zamanda Türkiye'ye ve eğitim sistemine yönelik güvenlerinin ve motivasyonlarının da aşınmasına neden olmaktadır. Bu noktada sorun, bireysel bir bütçe yönetimi meselesi olmaktan çıkıp, Türkiye'nin uluslararası eğitim markasını ve "yumuşak gücünü" doğrudan etkileyen bir politika sorununa dönmüştür (Taşçı & Kızılkaya, 2025).

Bürokratik engeller ise öğrencilerin menşe ülkeleriyle Türkiye arasındaki diplomatik ilişkiler, bireysel dil yeterlilikleri ve kültürel uyum düzeyleri gibi çoklu ve dinamik faktörlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Özellikle Tablo 4.9'da belirtilen dil bariyeri ve bürokratik prosedürlerin karmaşıklığı, öğrencilerin sisteme entegrasyonunu güçleştirmekte, yasal haklarını kullanmalarını engellemekte ve onları güçsüzleştirmektedir (Taylan, 2019). Karşılaşılan bürokratik engellerin, öğrencilerin Türkiye'ye sosyal ve akademik entegrasyon süreçleri üzerinde kısıtlayıcı bir rol oynadığı ve uyumlarını zorlaştıran önemli bir bariyer olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, kültürel yeterlilik açısından kritik öneme sahiptir ve sosyal adalet ilkesi bağlamında değerlendirilmelidir. Sosyal hizmet uzmanları, bu süreçlerde öğrencilere yönelik çok dilli rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunarak, kültürel yeterlilik ilkeleri doğrultusunda öğrencilerin güçlenmesini ve kendi sorunlarıyla baş etme kapasitelerinin artırılmasını sağlamalıdır (Snoubar, 2015; Erbay, 2019). Ayrıca, bürokratik süreçlerin basitleştirilmesi ve dijital platformlar üzerinden daha erişilebilir hale getirilmesi, öğrencilerin idari yükünü azaltarak akademik odaklanmalarını ve genel refahlarını destekleyecektir. Bu tür uygulamalar, insan hakları temelli bir kamu hizmeti anlayışının bir yansıması olacaktır.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları, uluslararası öğrencilerin karşılaştığı sorunların karmaşık ve çok yönlü olduğunu, bu sorunların çözümünde sosyal hizmetin bireysel müdahalelerin ötesinde, yapısal düzeyde bir dönüşümü hedefleyen bütüncül ve hak temelli bir yaklaşım benimsemesinin elzem olduğunu vurgulamaktadır. Politika yapımcılar ve uygulayıcılar, uluslararası öğrencilerin refahını artırmaya yönelik stratejik adımlar atarken, SPSS analizlerinden elde edilen bu tür ampirik verilerin detaylı yorumlanmasına dayanmalı ve öğrencilerin gerçek ihtiyaçlarını karşılayacak sürdürülebilir politikalar geliştirmelidir. Bu yaklaşım, Türkiye'nin uluslararası eğitim vizyonunu güçlendirerek, ülkenin kültürel çeşitliliğine ve küresel iş birliğine önemli katkılarda bulunacaktır.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, Türkiye'de lisans eğitimi alan uluslararası öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarını derinden etkileyen ciddi ekonomik ve bürokratik sorunlarla karşı karşıya olduklarını ortaya koymuştur. Bulgular, bu sorunların sadece bireysel düzeyde değil, aynı zamanda yapısal eşitsizlikler ve politika eksikliklerinden kaynaklandığını gözler önüne sermiştir. Çalışmanın temel amacı, bu sorunları sosyal hizmet disiplini açısından analiz etmek ve çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırma, uluslararası öğrencilerin ekonomik zorluklar (barınma, eğitim ücretleri, çalışma izni, sağlık sigortası maliyetleri) ve bürokratik engellerle (oturma izni, resmi işlemler, dil bariyeri) karşılaştığını göstermiştir. Bu bulgular, sosyal hizmetin alandaki mevcut bilgilere önemli bir katkı sağlayarak, uluslararası öğrencilerin

refahını artırmaya yönelik somut adımların atılması gerektiğini vurgulamıştır. Son olarak, bu bulguların araştırmanın yürütüldüğü 2024-2025 dönemi bağlamında değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle bu dönemde gözlemlenen yüksek enflasyon oranları, artan yaşam maliyetleri ve uluslararası öğrenciler için zorunlu olan genel sağlık sigortası primlerindeki yükseliş gibi güncel ekonomik ve mevzuat koşulları, öğrencilerin beyan ettiği zorlukların şiddetini ve kapsamını daha da anlamlı kılmaktadır.

Genel Değerlendirme

Küreselleşen dünyada, uluslararası öğrenci hareketliliği eğitim alanında önemli bir eğilim haline gelmiştir. Türkiye, yükseköğretim potansiyeli ve kültürel zenginliği sayesinde bu hareketlilikten payını almakta ve her geçen yıl daha fazla uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapmaktadır. Ancak bu hızlı büyüme, çeşitli sorunları da beraberinde getirebilmektedir. Bu çalışma, uluslararası öğrencilerin adaptasyon süreçlerinin özellikle ekonomik ve bürokratik güçlüklerden olumsuz etkilendiğini göstermektedir. Barınma, geçim kaynakları ve yasal çalışma imkânlarındaki sınırlılıkların öğrencilerin maddi kaygılarını artırdığı, oturma izni, vize uzatma ve bankacılık işlemleri gibi bürokratik süreçlerde yaşanan aksaklıkların ise akademik motivasyonları ve günlük yaşam işlevselliğini olumsuz etkilediği görülmüştür. Bu sorunların, öğrencilerin sosyal entegrasyonlarını zorlaştırarak, akademik başarılarını ve eğitim süreçlerini tamamlamalarını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Sosyal Hizmet Uygulayıcıları İçin Öneriler

Bu alandaki mevcut zorlukların giderilmesine yönelik olarak sosyal hizmet disiplini, yalnızca semptomları değil, aynı zamanda bu sorunların temel nedenlerini ele alan yapısal düzeyde çözümler sunma potansiyeline sahiptir. Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin eğitim ve yaşam deneyimlerinin iyileştirilmesi için sosyal hizmet uygulayıcılarına yönelik bazı yaklaşımlar önerilebilir. Bu kapsamda, üniversitelerde sosyal hizmet uzmanları tarafından yönetilecek "Uluslararası Öğrenci Destek Ofisleri" kurulması gündeme gelebilir. Bu ofislerin, öğrencilere yönelik kapsamlı danışmanlık hizmetleri (psikososyal, ekonomik, akademik), yasal süreçlerde rehberlik, bürokratik işlemler için destek ve acil durum müdahalesi gibi hizmetleri koordine etmesi, öğrencilerin geldikleri ülkeler ve dil yeterliliklerine göre özelleştirilmiş destekler sunarak bürokratik süreçlerdeki farklılıkları yönetmesi faydalı olabilir. Ayrıca, kültürel uyum programlarının yaygınlaştırılması ve ayrımcılıkla mücadele mekanizmalarının etkinleştirilmesi önemlidir. Bu tür programlar, öğrencilerin kendilerini güvende ve kapsanmış hissetmelerini sağlayacak etkileşim ortamları oluşturabilir. Son olarak, uluslararası öğrencilerin kültürel adaptasyon süreçlerini kolaylaştırmak ve sosyal izolasyonu azaltmak amacıyla, yerel öğrenciler veya daha deneyimli uluslararası öğrenciler arasında mentörlük programlarının oluşturulması, öğrencilerin birbirlerine destek olmalarını sağlayarak sosyal ağlarını güçlendirebilir.

Politika ve Sistem Düzeyinde Öneriler

Politika ve sistem düzeyinde yapılacak düzenlemeler, uluslararası öğrencilerin karşılaştığı sorunların kökten çözümü için kritik bir öneme sahiptir. Barınma ve burs sistemlerinin bu öğrencilerin ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırılması, devlet yurtlarında özel ve yeterli kontenjanların ayrılması ve mevcut burs olanaklarının artırılması önerilebilir. Aynı zamanda, öğrencilerin yasal çalışma izinleri konusunda mevzuatta esneklik sağlanması ve gelir elde etme imkânlarının genişletilmesi, öğrencilerin maddi kaygılarını azaltarak akademik başarılarına odaklanmalarına katkı sağlayabilir. Kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesi de önemli

bir başlıktır; Göç İdaresi, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasında aktif bir iş birliği ağının kurulması, bürokratik süreçleri basitleştirebilir ve hızlandırabilir. Bu çerçevede, özellikle ikamet izni ve vize uzatma süreçlerinde öğrencilere yönelik çok dilli danışmanlık hizmetlerinin sunulması faydalı olacaktır. Son olarak, sağlık hizmetlerine erişim ve finansman kolaylıkları sağlanması, zorunlu genel sağlık sigortası primlerinin öğrencilerin ekonomik durumları göz önüne alınarak yeniden düzenlenmesi veya daha uygun maliyetli alternatiflerin sunulması, öğrencilerin temel haklarına erişimini güvence altına alabilir.

Sonuç olarak, bu araştırma, uluslararası öğrencilere yönelik sosyal hizmet uygulamalarının çok düzeyli, kültürel olarak duyarlı ve güçlendirici bir nitelikte olması gerektiğini ortaya koymuştur. Üniversitelerde öğrenci refah birimlerine sosyal hizmet uzmanlarının entegre edilmesi, sosyal uyum programlarının geliştirilmesi, kamu kurumlarıyla daha etkili iş birlikleri sağlanması ve ilgili mevzuatın uluslararası öğrenci ihtiyaçlarına göre revize edilmesi, bu alandaki iyileşmeler için önemli adımlar olarak değerlendirilebilir. Bu adımların, yalnızca öğrencilerin bireysel başarılarını artırmakla kalmayıp, aynı zamanda Türkiye'nin uluslararası eğitim alanındaki itibarını ve kültürel zenginliğini de güçlendireceği öngörülmektedir.

Kaynaklar

- Demirhan, K. (2017). Ulusal alanyazında uluslararası öğrenciler ve uluslararası öğrencileri siyasi açıdan düşünmek. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICMEB17 Özel Sayısı, 761-773.
- Erbay, E. (2019). Sosyal Hizmette Güçlendirme Yaklaşımı. *Sosyal Hizmet Dergisi*, 32(2), 45-59.
- IFSW. (2014). Global Definition of Social Work. Erişim adresi: <https://www.ifsw.org/global-definition-of-social-work/>
- Mete, M., & Özgenel, M. (2021). Uluslararası yükseköğretim öğrencilerinin Türkiye'yi tercih etme nedenlerinin ve beklentilerinin incelenmesi. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 1029-1051.
- Musaoğlu, M. (2016). Türkiye'de Uluslararası Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(2), 12-20.
- OECD. (2020). Education at a Glance. OECD Indicators.
- Snoubat, Y. (2015). Kültürel Yeterlilik ve Sosyal Hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26(2), 25-34.
- Taşçı, F., & Kızılkaya, H. (2025). Uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye katkıları. SETA Yayınları.
- Taylan, H.H. (2019). Göçmen Öğrenciler ve Sosyal Hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 79-98.
- Tekin, M. K. (2022). Uluslararası Öğrenci Hareketliliği ve Türkiye. *Yükseköğretim Stratejileri Dergisi*, 4(2), 88-105.
- Yılmaz, S. (2018). Uluslararası Öğrencilerin Ekonomik Katkısı. *Eğitim ve Kalkınma Dergisi*, 5(1), 56-63.
- YÖK. (2023). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi (YÖKSİS) Verileri.
- Zengin, O., & Altındağ, Ö. (2016). Bir İnsan Hakları Mesleği Olarak Sosyal Hizmet. *Toplum Ve Sosyal Hizmet*, 27(1), 179-190.
- Zhou, G. (2010). Academic Adjustment of International Students in Canadian Universities. *International Education Studies*, 3(1), 13-22.

EXTENDED ABSTRACT IN ENGLISH

An Analysis of the Economic and Bureaucratic Challenges Faced by International Undergraduate Students in Turkey: A Social Work Perspective

As Türkiye emerges as a major global hub for higher education, attracting over 300,000 international students, understanding their experiences has become a strategic national issue. International students are not merely temporary residents but represent a significant "soft power" asset, offering substantial economic, diplomatic, and socio-cultural contributions to the host country. This study provides a quantitative analysis of the structural economic and bureaucratic challenges faced by these students, examined from a social work perspective. The research aims to move beyond individual-level problems to reveal systemic barriers that hinder students' well-being, limit their access to fundamental rights, and ultimately prevent Türkiye from fully realizing the potential benefits of its internationalization policies. It explores the gap between the expectations that draw students to Türkiye—such as cultural affinity and affordability—and the structural realities they encounter upon arrival.

The research employed a cross-sectional survey design with a quantitative methodology. Data was collected from a sample of 91 international undergraduate students from various state universities in İstanbul, Eskişehir, and Kütahya, selected through convenience sampling. The survey instrument, developed by the researcher based on a review of the relevant literature, gathered data on students' demographic profiles and their experiences with specific economic and bureaucratic challenges. The reliability of the survey was confirmed with a high internal consistency score (Cronbach's $\alpha = .812$). Data analysis was conducted using SPSS, employing descriptive statistics to outline the prevalence of the issues, and inferential statistics, specifically an Independent Samples T-test, were used for subgroup comparisons.

The findings reveal that international students encounter significant and interconnected structural challenges. Economically, a vast majority struggle with the high cost of living, particularly in securing affordable housing and managing the financial burden of mandatory health insurance, which starkly contrasts with their initial expectations of affordability. Legal restrictions on part-time employment further exacerbate their economic vulnerability. In the bureaucratic realm, obtaining and renewing residence permits was identified as a major source of stress. Crucially, the analysis demonstrates that these challenges are not experienced uniformly. The t-test results showed a statistically significant difference ($p < .05$) based on country of origin, with students from Azerbaijan perceiving significantly fewer bureaucratic difficulties than students from other countries, suggesting that linguistic and cultural proximity can act as crucial capital in mitigating friction with state institutions.

The study concludes that these challenges are symptoms of deeper structural and policy-level gaps, constituting a matter of social injustice. From a social work perspective, solutions must transcend individual counseling and focus on macro-level interventions, such as establishing professionally staffed "International Student Support Offices," reforming scholarship systems, simplifying bureaucratic processes, and easing work restrictions. Addressing these issues is not only a moral imperative but also a strategic necessity for Türkiye to enhance its reputation as a welcoming educational destination and maximize the invaluable contributions of its international student community.